

Sygn. akt VII U 620/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Bałtrukowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Sylwia Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2015 r. w Gdańsku

sprawy K. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość kapitału początkowego i wysokość emerytury

na skutek odwołania K. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 18 grudnia 2014 roku i 23 grudnia 2014 roku

nr (...) - 2003 (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 18 grudnia 2014 roku i nakazuje pozwanemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych oddział w G. ustalić kapitał początkowy ubezpieczonej K. G. w kwocie obliczonej decyzją z dnia 02 czerwca 2006 roku,
2. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 23 grudnia 2014 roku i przyznaje ubezpieczonej K. G. prawo do emerytury obliczonej w oparciu o kapitał początkowy ustalony zgodnie z decyzją z dnia 02 czerwca 2006 roku.

Sygn. akt VII U 620/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 grudnia 2014 r., znak (...) - 2003 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponownie ustalił ubezpieczonej K. G. kapitał początkowy, a następnie decyzją z dnia 23 grudnia 2014 r., znak (...), przyznał ubezpieczonej emeryturę (k. 13 i 35 akt ZUS).

Ubezpieczona wniosła o zmianę decyzji z dnia 18 grudnia 2014 r. poprzez ustalenie kapitału początkowego w wysokości wynikającej z decyzji z dnia 02 czerwca 2006 r. oraz o zmianę decyzji z dnia 23 grudnia 2014 r. poprzez przyznanie emerytury w wysokości ustalonej w oparciu o kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 02 czerwca 2006 r. przez zaliczenie poprzez do podstawy wymiaru emerytury wynagrodzeń za okres od 01 września 1986 r. do 31 sierpnia 1992 r. z tytułu zatrudnienia w (...) – Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G. zamiast przyjętego za ten okres wynagrodzenia minimalnego obowiązującego w tamtym czasie. Ubezpieczona wskazała, że organ rentowy do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjął zupełnie inny 10-letni okres i wielkość zarobków ubezpieczonej z lat 1984 i 1985 r. oraz 1987-1989 r., niż w decyzji z dnia 02

czerwca 2006 r., przez co zmniejszeniu uległ wskaźnik podstawy wymiaru wynikający, a tym samym wartość kapitału początkowego. Ubezpieczona zarzuciła, że organ w tej decyzji w żaden sposób nie uzasadnił ponownego ustalenia kapitału początkowego, ani dokonanych operacji w zakresie innego okresu rozliczeniowego, jak również przyjęcia różnych wynagrodzeń za te same okresy. Dopiero w decyzji z dnia 23 grudnia 2014 r. o przyznaniu emerytury organ wskazał, że do postawy wymiaru emerytury nie zaliczył wynagrodzeń za okres od 01 września 1986 r. do 31 sierpnia 1992 r. z tytułu zatrudnienia w (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G. i przyjął za ten okres wynagrodzenie minimalne, obowiązujące w tamtym czasie. Ubezpieczona nie zgodziła się z argumentem organu, że zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp-7) ze spornego okresu jest, jak to określił ZUS „nieformalne”, gdyż nie jest prawidłowo podpisane, przy czym organ nie wskazał, o jaką nieprawidłowość chodzi. Ubezpieczona wskazała, że jej zdaniem, zaświadczenie jest wystawione poprawnie, gdyż zawiera pieczęć zakładu pracy, pieczęcie i stanowisko osoby podpisującej, natomiast Prezes Zarządu Spółdzielni – A. K. był upoważniony do podpisu „na drugą rękę”, gdyż wystawił wszelkie dokumenty i zaświadczenia. Nadto, ubezpieczona wskazała, że mimo, iż Spółdzielnia formalnie nadal figuruje w KRS, fizycznie już nie istnieje i dlatego nie jest możliwe uzyskanie nowego zaświadczenia Rp-7. Ubezpieczona podkreśliła, że organ rentowy zakwestionował przedmiotowe zaświadczenie Rp-7 dopiero po trzynastu latach dysponowania tym dokumentem, po tym jak wydał na jego podstawie dwie decyzje o wysokości emerytury dla potrzeb świadczenia przedemerytalnego oraz o ustaleniu kapitału początkowego z dnia 02 czerwca 2006 r. (k. 2-13 akt sprawy)

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Odnośnie decyzji z dnia 18 grudnia 2014 r. organ wskazał, że do ustalenia kapitału początkowego nie uwzględnił okresu do 15 maja 1970 r. do 30 czerwca 1974 r. tj. gdyż ustawa emerytalna nie przewiduje możliwości uwzględniania okresów pracy w gospodarstwie rolnym do ustalenia kapitału początkowego oraz od 01 września 1992 r. do 01 września 1992 r. tj. okresu pozostawania bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych, gdyż po 14 listopada 1991 r. okres ten nie jest wymieniony w ustawie jako okres składkowy oraz nieskładkowy. Ponadto do obliczenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie przyjął wynagrodzeń za okres pracy w B.- Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G., ponieważ zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 07 listopada 1994 r. jest nieformalne tj. gdyż taki dokument powinien być opatrzony pieczętkami imiennymi i podpisami dwóch upoważnionych do wystawiania zaświadczeń osób, a w sytuacji, gdy pracodawca sam prowadzi dokumentację kadrową i płacową zatrudnionych pracowników, może sam wystawić i podpisać zaświadczenia, jednak taką okoliczność powinien wskazać w zaświadczeniu lub w odrębnym oświadczeniu. Z tego względu organ rentowy za okres zatrudnienia w Spółdzielni od 01 września 1986 r. do 31 sierpnia 1994 r. przyjął wynagrodzenie minimalne.

Organ rentowy wskazał również, iż ponownie przeanalizował przedłożone kartoteki zarobkowe za lata 1980-1986 r. z tytułu zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. i prawidłowo wyliczył wysokość wynagrodzeń za te lata.

W związku z powyższym ostatecznie do ustalenia kapitału początkowego organ rentowy uwzględnił 23 lata, 8 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 9 miesięcy i 12 dni okresów nieskładkowych, a do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 01 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1989 r. – wwpw wyniósł 59,01%. Tak obliczony kapitał początkowy na dzień 01 stycznia 1999 r. wyniósł 102.023,35.

Organ rentowy wyraził również swoje stanowisko, co do tego, że kapitał początkowy nie jest świadczeniem z ubezpieczeń społecznych, a jedynie elementem wysokości emerytury i do czasu jej ustalenia, według organu rentowego, podlega weryfikacji.

Odnośnie decyzji z dnia 23 grudnia 2014 r. przyznającej ubezpieczonej emeryturę organ rentowy wskazał, że w części wyliczonej na podstawie art. 26 uwzględniono zwaloryzowany kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 18 grudnia 2014 r., natomiast w części wyliczonej na podstawie art. 53 do obliczenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od 01 stycznia 1994 r. do 31 grudnia 2003 r., gdzie za lata

1994 – 1998 r. przyjęto wynagrodzenie jak w decyzji o ustaleniu kapitału początkowego z 18 grudnia 2014 r., a za lata 1999-2003 r. przyjęto wynagrodzenie z zaświadczenia Rp-7 z dnia 20 lipca 2004 r. – wwpw wyniósł 71,23 (k. 14-15 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 07 czerwca 2004 r. ubezpieczona K. G. złożyła wniosek o ustalenie wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego. Organ rentowy w dniu 16 lipca 2004 r. wydał w tym przedmiocie decyzję, przy ustalaniu wysokości emerytury uwzględniając wynagrodzenie ubezpieczonej za okres zatrudnienia w (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G. w okresie od 1986 r. do 1992 r. wynikające z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 07 listopada 1994 r., jak również wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. na podstawie złożonych kartotek zarobkowych.

Okoliczność bezsporna, a nadto: decyzja z dnia 16.07.2004 r. k. 58 tomu I akt ZUS, kserokopie kartotek zarobkowych k. 19-25 tomu I akt ZUS, kserokopia druku Rp-7z 07.11.1994 r. k. 47 tomu I akt ZUS, obliczenie wskaźnika podstawy wymiaru k. 54 i 56 tomu I akt ZUS.

Decyzją z dnia 02 czerwca 2006 r., wydaną na wniosek ubezpieczonej, pozwany ustalił dla K. G. kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r. na kwotę 140.071,80 zł. Do ustalenia wartości kapitału przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1982 r. do 31.12.1991 r.,; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 106,65 %, zaś przy jego pomnożeniu przez kwotę bazową 1.220,89 zł podstawa wymiaru wyniosła 1.302,08 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ uwzględnił 23 lata 8 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 9 miesięcy 12 dni okresów nieskładkowych. Organ wskazał, że nie uwzględnił okresów od 15 maja 1970 r. do 30 czerwca 1974 r., gdyż przy ustalaniu kapitału początkowego nie uwzględnia się okresów pracy w gospodarstwie rolnym oraz okresu od 01 września 1992 r. do 01 września 1992 r., ponieważ okres pozostawania bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych po 14 listopada 1991 r. nie jest wymieniony w ustawie z dnia 17 grudnia 1998, jako okres składkowy ani nieskładkowy.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za okres zatrudnienia w (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G. w okresie od 1986 r. do 1992 r. przyjęto wynagrodzenie ubezpieczonej wynikające z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 07 listopada 1994 r., natomiast wynagrodzenie za okres zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. na podstawie kartotek zarobkowych.

Ubezpieczona nie odwoływała się od powyższej decyzji.

Okoliczności bezsporne, a nadto: decyzja z dnia 02.06.2006 r. wraz z załącznikiem k. 30-31 tomu II akt ZUS, wykaz wprowadzonych dochodów ubezpieczonej k. 29 tomu II akt ZUS akt ZUS, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 07.11.1994 r. k. 9 tomu II akt ZUS

Wobec złożenia przez ubezpieczoną w dniu 20 listopada 2014 r. wniosku o emeryturę pozwany dokonał z urzędu ponownej weryfikacji posiadanych już dokumentów na okoliczność wysokości podstawy wymiaru składek. Weryfikacji poddano m.in. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu pracownika z dnia 07 listopada 1994 r. za okres zatrudnienia w (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G., jak również kartoteki zarobkowe za okres zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G..

Organ rentowy odmiennie ocenił zawartość dokumentacji uznając, że na potrzeby decyzji z dnia 02 czerwca 2006 r. o ustaleniu wysokości kapitału początkowego:

- za 1980 r. przyjęto błędnie podliczoną łączną kwotę wynagrodzenia 53210 zł, nadto dodano kwotę 500 zł (premia), odjęto kwotę 750 zł (dodatek przejściowy - kwoty składowe są mało czytelne), odjęto kwotę 150 zł (kwota wynikająca z wcześniejszego błędnego podliczenia łącznej kwoty wynagrodzenia w m-cu XII), odjęto kwotę 165 zł (z tytułu prania, które stanowiło podstawę wymiaru składek wyłącznie w okresie od 01.01.1981 r. do 31.12.1983 r.),

- w 1981 r. dodano kwotę 2400 zł (z uwagi na wcześniejsze błędne podliczenie łącznej kwoty w m-cu V - przyjęto 3650 zł, a powinno być 6050 zł), dodano kwotę 4614 zł (dodatek funkcyjny) oraz kwotę 44 zł (kwota wynikająca z wcześniejszego błędnego podliczenia wysługi lat),
- w 1982 r. dodano kwotę 3150 zł (kwota wynikająca z wcześniejszego błędnego podliczenia łącznej kwoty wynagrodzenia w m-cu XII,
- w 1984 r. odjęto kwotę 3900 zł w m-cu VII, ponieważ została powtórzona oraz odjęto kwotę 16900 zł, gdyż nie wiadomo czego dotyczy (brak kwot składowych),
- w 1985 r. odjęto kwotę 7000 zł w m-cu VII, ponieważ nie została przepisana do rubryki „Razem płaca” (w związku z czym, nie wiadomo, czy w/w kwota została wypłacona), ponadto odjęto kwotę 8900 zł w m-cu IX, gdyż została przekreślona w rubryce „Razem płaca”,
- w 1986 r. dodano kwotę 5930 zł wynikającą z błędnego podliczenia łącznej kwoty wynagrodzenia w m-cu XII, pozostała różnica w wysokości 18850 zł wynika z wcześniejszego błędnego łącznego podliczenia 1986 roku.

Nadto, organ rentowy za okres zatrudnienia od 01 września 1986 r. do 31 sierpnia 1994 r. w B.- Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G. przyjął wynagrodzenie minimalne, uznając, że złożone wcześniej zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp-7) z dnia 07 listopada 1994 r. jest nieformalne tj. nie jest opatrzone pieczętkami imiennymi i podpisami dwóch upoważnionych do wystawiania zaświadczeń osób, ewentualnie w sytuacji, gdy pracodawca sam prowadzi dokumentację kadrową i płacową zatrudnionych pracowników i jest uprawniony do samodzielnego wystawiania i podpisywania zaświadczenia nie zostało to wskazane w zaświadczeniu lub w odrębnym oświadczeniu.

Ubezpieczona nie składała żadnych nowych dokumentów na okoliczność zatrudnienia i wynagrodzenia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. oraz (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G., ani w sprawie nie pojawiły się nowe okoliczności mające wpływ na wysokość kapitału początkowego.

Okoliczności bezsporne, a nadto, wniosek o emeryturę k. 1-4 tomu III akt ZUS, pismo z dnia 19.03.2015 r. k. 30 tomu III akt ZUS, pismo z 12.03.2015 r. k. 28 tomu III akt ZUS

W efekcie dokonanej z urzędu weryfikacji pozwany wydał w dniu 18 grudnia 2014 r. pierwszą z zaskarżonych decyzji ponownie ustalając kapitał początkowy ubezpieczony na dzień 01.01.1999 r. na kwotę 102.023,35 zł. Do ustalenia wartości kapitału przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1980 r. do 31.12.1989 r. WWPW wyniósł 59,01 %, zaś przy jego pomnożeniu przez kwotę bazową 1.220,89 zł podstawa wymiaru wyniosła 720,45 zł. Do okresów ubezpieczenia uwzględniono, jak w poprzedniej decyzji kapitałowej 23 lata, 8 miesięcy i 21 dni okresów składowych oraz 9 miesięcy i 12 dni okresów nieskładkowych. Ponownie organ rentowy wskazał, iż nie uwzględnił okresu od 15 maja 1970 r. do 30 czerwca 1974 r., gdyż przy ustalaniu kapitału początkowego nie uwzględnia się okresów pracy w gospodarstwie rolnym oraz okresu od 01 września 1992 r. do 01 września 1992 r., ponieważ okres pozostawania bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych po 14 listopada 1991 r. nie jest wymieniony w ustawie z dnia 17 grudnia 1998, jako okres składkowy ani nieskładkowy.

Vide: decyzja z dnia 18.12.2014 r. 35 tomu II akt ZUS

Następnie, decyzją z dnia 23 grudnia 2014 r. przyznano ubezpieczony prawo do emerytury, do ustalenia wysokości której przyjęto kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 18 grudnia 2014 r. Organ rentowy wskazał, iż nie zaliczył do podstawy wymiaru emerytury wynagrodzeń za okres od 01 września 1986 r. do 31 sierpnia 1992 r. z tytułu zatrudnienia w (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G. wynikających z zaświadczenia Rp-7 z dnia 07.11.1994 r. uznając, iż jest ono „nieformalne”, przyjmując za ten okres wynagrodzenie minimalne obowiązujące w tamtym czasie.

okoliczność bezsporna, nadto: decyzja pozwanego o przyznaniu emerytury z dnia 23.12.2014 r. k. 13 tomu III akt ZUS

Powyższy stan faktyczny był bezsporny i wynikał z dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania i jako jasne, logiczne i wzajemnie się uzupełniające stanowiły dla Sądu Okręgowego miarodajny materiał dowodowy sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej K. G. od zaskarżonych decyzji zasługuje na uwzględnienie.

Pozwany organ rentowy nie kwestionował, że decyzja z dnia 18 grudnia 2014 r., ponownie ustalająca kapitał początkowy ubezpieczonej w niższej wysokości, została wydana w efekcie ponownej analizy materiału dowodowego – kartotek zarobkowych ubezpieczonej z okresu zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. w okresie od 01.06.1977 do 31 sierpnia 1986 r. oraz weryfikacji prawidłowości zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 07 listopada 2004 r. (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G.. Dokumentacja ta była w posiadaniu pozwanego od 2004 r., tj. od wystąpienia przez ubezpieczoną z wnioskiem o ustalenie wysokości emerytury na potrzeby ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego, zakończonego decyzją z dnia 28 lipca 2004 r., a także w momencie pierwotnego ustalania kapitału początkowego, co miało miejsce prawomocną decyzją z dnia 02 czerwca 2006 r. Bezspornym było także, że składając wniosek o emeryturę w dniu 20 października 2014 r. ubezpieczona K. G. nie przedłożyła żadnych nowych dowodów z okresu zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. oraz w (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G., ani w sprawie nie ujawniono nowych okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji.

Istotą sporu było jedynie, czy organ rentowy – w świetle ustalonego stanu faktycznego, tj. gdy w sprawie nie pojawiły się żadne nowe dowody ani okoliczności mające wpływ na wysokość kapitału początkowego ze spornego okresu (wpływającego następnie na wysokość emerytury) – był uprawniony do ponownej analizy posiadanych i ocenionych już uprzednio dokumentów.

W ocenie Sądu, postępowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, którego konsekwencją było wydanie zaskarżonych decyzji z dnia 18 grudnia 2014 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego oraz z dnia 23 grudnia 2014 r. o przyznaniu emerytury w wysokości niższej niż, gdyby zostałyby ustalona w oparciu o kapitał początkowy wynikający z prawomocnej decyzji z dnia 02 czerwca 2006 r. oraz przy uwzględnieniu zarobków wynikających z zaświadczenia Rp-7 z dnia 07 listopada 1994 r., było nieuprawnione, dlatego odwołanie podlegało uwzględnieniu.

Kwestię ponownego ustalania kapitału początkowego reguluje art. 175 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015.748.), dalej ustawa o emeryturach i rentach z FUS, w myśl którego ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114.

Zgodnie zaś z art. 114 ust. 1, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Z kolei przepis art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej stanowił, że przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości. Obecnie przepis art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej już nie obowiązuje – utracił moc w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28.02.2012 r., K 5/11 (Dz. U. poz. 251), zgodnie z którym wymieniony wyżej przepis został uznany za niekonstytucyjny, jako niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 oraz z art. 67 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Cytowany wyżej przepis utracił moc w dacie promulgacji powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw, tj. z dniem 08.03.2012 r.

W ocenie Sądu de facto podstawę prawną wydania zaskarżonej decyzji z dnia 18 grudnia 2014 r. ponownie ustalającej wysokość kapitału początkowego stanowił właśnie art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej (w zaskarżonej decyzji z dnia 18 grudnia 2014 r. organ rentowy powołał jedynie ogólnie podstawę prawną – ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r).

Jednocześnie podkreślić należy, iż nie znajduje uzasadnienia prawnego stanowisko pozwanego, że kapitał początkowy nie stanowi świadczenia, lecz jego element i może być dowolnie zmieniany do czasu przyznania świadczenia emerytalnego, albowiem przepis art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ponownym ustalaniu kapitału początkowego wprost odsyła do tożsamyh zasad jakie obowiązują przy ustalaniu świadczeń emerytalno-rentowych. Stosownie do art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego uzależnione zostało od stwierdzenia, iż zaszły okoliczności określone w art. 114 tej ustawy, to jest w przypadku przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia nowych okoliczności, istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość (wyrok SA w Warszawie z dnia 24.01.2008 r., III AUa 1199/2007). Analogicznie zastosowanie znajdzie zatem i przepis art. 114 ust. 1a ustawy, którego należało upatrywać jako podstawę wydania zaskarżonej decyzji, a który w dacie jej wydania był już przepisem nieobowiązującym jako niezgodnym z konstytucją.

Organ rentowy przyznał, że ponowne ustalenie kapitału początkowego ubezpieczonej zostało dokonane na podstawie subiektywnej, odmiennej oceny tego samego materiału dowodowego (kartotek zarobkowych z okresu zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. oraz zaświadczenia Rp-7 dokumentującego wynagrodzenie uzyskiwane w okresie zatrudnienia w Budowlano – Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G.). Ubezpieczona nie składała wniosku o ponowne ustalenie kapitału, ani nie przedłożyła żadnych nowych dowodów z przedmiotowego okresu nakazujących odmiennie ocenić zawarte w przedmiotowej dokumentacji informacje. W sprawie nie pojawiły się również nowe okoliczności, zewnętrzne, które stanowiłyby ku temu podstawę.

Pomijając kwestię niekonstytucyjności art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej należy przywołać szereg orzeczeń Sądu Najwyższego, sprzed uchylenia niekonstytucyjnego przepisu, w przedmiocie nieuprawnionej praktyki w jego stosowaniu. Już w uchwale siedmiu sędziów z dnia 05.06.2003 r., III UZP 5/03, Sąd Najwyższy stwierdził, że odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o świadczenie, przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest już okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń na podstawie art. 114 ust. 1 cyt. ustawy. Również w orzeczeniu z dnia 05.04.2011 r. (III UK 91/2010) Sąd Najwyższy ocenił, że z zawartego w art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS odesłania do odpowiedniego stosowania art. 114 ust. 1 ustawy wynika jednoznacznie, że zawarte w art. 114 ust. 1a ustawy określenie „przedłożone dowody” oznacza nowe dowody w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy, a to z kolei jest równoznaczne z uznaniem, że w sytuacji gdy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej prawo do emerytury, nie przedstawiono nowych dowodów, istniejących przed dniem wydania tej decyzji a nieznanymi w tym dniu organowi rentowemu, to organ rentowy nie może z urzędu wszcząć postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń w trybie art. 114 ust. 1a w związku z ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Odmienne interpretacja tego przepisu, a mianowicie przyjęcie, że przepis ten nawet po upływie wielu lat, przyznaje organowi rentowemu kompetencję do wszczęcia postępowania z urzędu wyłącznie w oparciu o odmienną ocenę wcześniej przedłożonych dowodów narusza zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego przezeń prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. Z kolei w wyroku z dnia 30.01.2008 r. (I UK 195/2007) Sąd Najwyższy wskazał, że w sytuacji, gdy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej prawo do emerytury, nie przedstawiono nowych dowodów ani nie ujawniono nieuwzględnionych poprzednio okoliczności a uznane poprzednio za wiarygodne dowody dawały podstawy do przyznania tego prawa, organ rentowy nie może z urzędu wszcząć postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń w trybie art. 114 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zdaniem Sądu Okręgowego, analogicznie należało ocenić kwestię wysokości świadczenia, które raz ustalone na podstawie konkretnych dokumentów, ocenionych przez organ rentowy, nie może ulegać zmienności tylko z tego powodu, że po znacznym (ponad 10-letnim) upływie czasu organ rentowy uznał, że ocena ta była błędna. Zdaniem Sądu, nawet jeśli faktycznie miało to miejsce, błąd organu rentowego nie może rzutować na prawomocne ustalone uprawnienia

ubezpieczonej, w tym wypadku prawo do ustalenia kapitału początkowego w określonej wysokości. Nadto, kwestia wysokości kapitału początkowego, wbrew stanowisku organu rentowego, jest elementem świadczenia emerytalnego, a jego zmiana podlega tożsamym zasadom i obostrzeniom jak to świadczenie.

Dodatkowo Sąd wskazuje, iż podziela należy pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16.10.2013 r. w sprawie III AUa 214/13 ([http://orzeczenia.gdansk.sa.gov.pl/content/\\$N/151000000001521_III_AUa_000214_2013_Uz_2013-10-16_001](http://orzeczenia.gdansk.sa.gov.pl/content/$N/151000000001521_III_AUa_000214_2013_Uz_2013-10-16_001)), że w sytuacji, gdy dokumentacja płacowa ubezpieczonego budziła wątpliwości organu rentowego, to niejasne i wątpliwe kwestie z tym związane mógł wyjaśnić w toku postępowania wyjaśniającego przed wydaniem pierwszej decyzji o ustaleniu wysokości kapitału początkowego. Fakty wynikające z pierwotnie przedłożonych dowodów powinny być przy dołożeniu należytej staranności prawidłowo ocenione, wyjaśnione. Złożone do akt kapitału początkowego dowody nie stały się wówczas podstawą wdrożenia postępowania wyjaśniającego. Oznacza to, że organ rentowy nie dochował należytej staranności przy ocenie tych dowodów, i na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia, czy też niezajomości przepisów, uznał je za wiarygodne.

Konsekwencją utraty mocy obowiązującej art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej, który faktycznie stanowił podstawę prawną wydania decyzji z dnia 18 grudnia 2014 r. jest uznanie wadliwości zaskarżonej decyzji i konieczność uwzględnienia odwołania od niej. Utrzymywanie bowiem w obrocie prawnym decyzji administracyjnej wydanej w oparciu o przepis, który następnie utracił moc obowiązującą wskutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego, byłoby sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawnego, wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. Organy administracji publicznej pozbawione są możliwości wydania decyzji merytorycznie rozstrzygającej sprawę, jeśli przepis prawa materialnego, który mógłby stanowić materialnoprawną podstawę rozstrzygnięcia został uznany za niezgodny z Konstytucją i utracił moc obowiązującą (por. wyrok NSA w Warszawie z dnia 18.02.2009 r., II OSK 1369/08, LEX nr 485188).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., w związku z w/w przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 18 grudnia 2014 r. i nakazał pozwanemu ustalić kapitał początkowy ubezpieczonej w kwocie ustalonej decyzją z dnia 02 czerwca 2006 r., o czym orzeczono w 1 punkcie wyroku.

W punkcie 2 wyroku Sąd na tej samej podstawie prawnej zmienił zaskarżoną decyzję pozwanego z dnia 23 grudnia 2014 r. i przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury obliczonej w oparciu o kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 02 czerwca 2006 r., uznając również za nieprawidłowe przy ustalaniu wysokości świadczenia przyjęcie przez organ rentowy wynagrodzenia minimalnego za okres zatrudnienia ubezpieczonej w (...) Produkcyjnej Spółdzielni Pracy (...) w G. w miejsce wysokości zarobków wynikającej z zaświadczenia Rp-7 z dnia 07 listopada 1994 r. (k. 9 tomu III akt ZUS).

SSO Ewa Bałtrukowicz

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)